

Finans Norges innspill til Stortingets behandling av RNB for 2025

Innledningsvis vil vi vise til NHOs innspill til revidert nasjonalbudsjett, som vi stiller oss bak. Overordnet sett mener vi at regjeringen i større grad bør innrette budsjettpolitikken så den understøtter pengepolitikken og prioriterer de områdene som er viktig for vekst og omstilling i norsk økonomi, knyttet til kompetanse, bærekraftig utvikling, digitalisering og forutsigbare rammebetingelser for næringslivet. Perspektivmeldingen 2024 tegnet et bilde av store utfordringer og behov for omfattende omstilling for norsk økonomi og næringsliv i årene fremover. I EU pågår det nå store initiativer for å fremme europeisk konkurransekraft, samtidig som vi står i en krevende geopolitisk og geoøkonomisk landskap.

Finans Norge håper at konkurransekraft, verdiskaping og økt produktivitet i offentlig sektor vil bli førende for regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 2025.

Med bakgrunn i dette overordnede bildet, vil Finans Norge oppfordre Stortinget til å prioritere endringer i Revidert Nasjonalbudsjett som gir stor samfunnsøkonomisk gevinst. Vi ønsker å peke på følgende konkrete saker til Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2024:

1. Nødvendig satsing på økonomisk kriminalitet og antisvindelarbeidet

Bedrageri, dataangrep, hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet er et voksende samfunnsproblem. Ikke bare rammer det næringsliv, offentlige finanser og privatpersoner, men det bidrar til å finansiere alvorlig nasjonal og internasjonal kriminalitet.

Den organiserte kriminaliteten flytter dit den får minst motstand, og det er avgjørende at Norge styrker innsatsen, det offentlig-private samarbeidet, tar i bruk verktøy for bedre samhandling og datadeling. Stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet fra 2024 inneholder en rekke viktige tiltak, hvorav flere allerede er igangsatt. Det knytter seg forventninger til Økokrims bedragerienhet på Gjøvik og opprettelsen av en ny enhet i Finanstilsynet og at det felles sandkasseprosjektet mellom Finanstilsynet og Datatilsynet med fokus på datadeling og økonomisk kriminalitet holder god fremdrift.

I tillegg til behov for lov- og forskriftsjusteringer, vil det være behov for økt ressursbruk. Det var positivt at politiet i årets statsbudsjett fikk økt sine bevilgninger til arbeidet med økonomisk kriminalitet, men det er fremdeles behov for økte ressurser til politiet og påtalemyndigheten, med målrettet satsing på kompetanseutvikling. Det er viktig å ruste opp enheten for Finansiell etterretning i Økokrim. Samlet sett vil det kunne bidra til flere straffesaker, økning i inndratt utbytte og mer effektiv forebygging. Arbeidet med digitale politianmeldelser av svindel/bedrageri bør påskyndes for at politiet skal kunne se saker i sammenheng.

Sett opp mot de enorme samfunnsøkonomiske verdiene som tapes gjennom f.eks registersvindel mot Skatteetaten og NAV, bør det sikres tverrpolitisk enighet på Stortinget om å styrke innsatsfaktorene i arbeidet mot bedrageri. I ytterste konsekvens kan storskala bedrageri mot det norske samfunnet svekke tilliten til den tillitsbaserte norske modellen.

2. Ytterligere satsing på klimaforebygging og -tilpasning

I revidert nasjonalbudsjett foreslår regjeringen å øke bevilgningene og tilsagnsfullmakten til naturskadeordningen. Dette er den statlige ordningen som gir erstatning for naturskadene de ikke er mulig å forsikre seg mot gjennom alminnelig privat forsikring. Økningen kommer som følge av værhendelsene i 2023 og 2024 som har ført til langt flere erstatningssøknader.

Men ekstremvær er nå normalen. Både forsikringsutbetalingene og statlige erstatningsutbetalinger øker. Finans Norges årlige klimarapport viser at forsikringsselskapene de siste 10 årene har utbetalt en samlet erstatning på over 38 milliarder kroner for skader på bygning og innbo, som følge av natur- og værrelaterte hendelser. Størstedelen av dette er fra vannskader i tettbygde strøk.

Samfunnsøkonomisk og samfunnssikkerhetsmessig lønner det seg å forebygge fremfor å reparere når skaden har inntruffet. De begrensede økningene over statsbudsjettene de siste årene står ikke i forhold til de faktiske utfordringene. I en rapport fra 2024, anslår Menon Economics og NGI (<https://www.finansnorge.no/siteassets/dokumenter/brosjyrer-og-publikasjoner/ansvar-finansiering-og-insentiver---rapport---menon-og-ngi.pdf>) at vær- og naturrelaterte hendelser i dag koster samfunnet 5,5 milliarder årlig. Dette er anslått å øke til 19 milliarder kroner i 2100. NVE anslår selv en kostnad på 85 milliarder kroner for å sikre eksisterende bygg utsatt for skred, flom, erosjon og kvikkleireskred. I tillegg kommer tiltak for å håndtere den stadig økende overvannsproblematikken.

Det er positivt at regjeringen har lagt frem stortingsmeldinger om henholdsvis klimatilpasning og flom og skred, og har begynt arbeidet med å følge opp disse med konkrete tiltak. Men det må også et betydelig løft til i bevilgningene til forebyggende tiltak.

Finans Norge oppfordrer Stortinget til å be Stortinget om å bidra til et nødvendig løft i satsingen på klimaforebygging og -tilpasning som står i samsvar med de faktiske utfordringene.

I tillegg oppfordrer vi Stortinget til å sørge for at DSB får nødvendige ressurser og mandater til å videreutvikle Kunnskapsbanken. Dette er et viktig planverktøy i kommunenes arealplanlegging og forebyggings- og tilpasningsarbeid.

3. Tilstrekkelig ressurser til EU/EØS-arbeid

Det er positivt og viktig at regjeringen nå prioriterer å få ned etterslepet både på å innlemme EU-regelverk i EØS-avtalen og på å gjennomføre regelverket i norsk lov. Samtidig pågår det store og viktige initiativ i EU som vil ha stor betydning for Norge. Det er viktig at forvaltningen setter av tilstrekkelig ressurser til å kunne være en aktiv og relevant del av utformingen av disse initiativene.

I tillegg til verdien av EØS-avtalen i seg selv, gir avtalen en inngang og utgangspunkt for samarbeid med EU på andre områder, og det er viktig at vi innretter arbeidet så det bidrar til å styrke, ikke svekke bærebjelken i vårt forhold til EU.

4. Digitaliseringsstrategien må følges opp med konkrete tiltak og midler

Det er positivt at regjeringen i forslag til revidert nasjonalbudsjett peker på samfunnsgevinstene ved riktige digitaliseringstiltak, og styrker satsingen på digitaliseringstiltak i offentlig sektor, og øke bevilgningene til Nkoms til deres arbeid med implementering av EUs KI-regelverk. Dette bør følges opp med et krafttak på kunstig intelligens i neste års statsbudsjett.

Digitaliseringsstrategien bør følges opp med ytterligere satsningsforslag og midler som kan underbygge målsetningen om å være et av verdens mest digitaliserte land i 2030. Det krever også midler til tverrsektoriell koordinering på offentlig side. For at vi også skal bli tryggest på digitalisering, må det satses mer på (eID) fullmaktsløsninger for de ikke-digitale. Det offentlige må ta et større grep for å lage én løsning for både offentlige og private løsninger.

Offentlig-privat samarbeid på digitaliseringsområdet er god ressursbruk, og digitaliseringsstrategien åpner nettopp opp for at man bør la seg inspirere av finansnæringen og DSOP for andre næringer.